

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 332:630.6

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ЗАХОДІВ ПОСТІЙНИХ ЛІСОКОРИСТУВАЧІВ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

© 2017 ДЗЮБЕНКО О. М.

УДК 332:630.6

Дзюбенко О. М.

Інвестиційно-інноваційне забезпечення лісогосподарських заходів постійних лісокористувачів в умовах поглиблення інституціональних перетворень

Обґрунтовано необхідність нарощення інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів як необхідної передумови забезпечення максимально можливого приросту деревини та комплексного використання лісоресурсного потенціалу. Встановлено, що в теперішніх умовах основною інституціональною передумовою залучення приватних інвестицій у лісове господарство є встановлення партнерських відносин між державними лісогосподарськими підприємствами та суб'єктами приватного підприємництва. Проаналізовано основні тенденції заготівлі ліквідної деревини від рубок головного користування, вікову структуру основних лісоутворюючих порід, площу прохідних рубок на державних лісогосподарських підприємствах Черкаської області, що виступає передумовою для вибору пріоритетних напрямів інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів постійних лісокористувачів цього регіону. Доведено, що пріоритетом інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів на державних лісогосподарських підприємствах Черкаської області є формування механізму оновлення парку виробничого устаткування та інвентарю на новій технологічній основі, що сприятиме максимально можливному наближенню здійснення лісогосподарських заходів до принципів і правил науково обґрунтованого ведення лісового господарства.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційне забезпечення, бюджетне фінансування, приватні інвестиції, лісогосподарські заходи, ліквідна деревина, інвестиційна стратегія.

Рис.: 6. Бібл.: 8.

Дзюбенко Олександр Миколайович – кандидат економічних наук, начальник, Черкаське обласне управління лісового та мисливського господарства (пров. Медичний, 4, Черкаси, 18009, Україна)

E-mail: office@lis-ck.gov.ua

УДК 332:630.6

UDC 332:630.6

Дзюбенко А. Н. Инвестиционно-инновационное обеспечение лесохозяйственных мероприятий постоянных лесопользователей в условиях углубления институциональных преобразований

Обоснована необхідність нарощування інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів як необхідної передумови забезпечення максимально можливого приросту деревини та комплексного використання лісоресурсного потенціалу. Установлено, що в нинішніх умовах основною інституціональною передумовою залучення приватних інвестицій у лісове господарство є встановлення партнерських відносин між державними лісогосподарськими підприємствами та суб'єктами часткового підприємництва. Проаналізовані основні тенденції заготівлі ліквідної деревини від рубок головного користування, вікову структуру основних лісоутворюючих порід, площу прохідних рубок на державних лісогосподарських підприємствах Черкаської області, що виступає передумовою для вибору пріоритетних напрямів інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів постійних лісокористувачів цього регіону. Доведено, що пріоритетом інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів на державних лісогосподарських підприємствах Черкаської області є формування механізму оновлення парку виробничого обладнання та інвентарю на новій технологічній основі, що сприятиме максимально можливному наближенню здійснення лісогосподарських заходів до принципів і правил науково обґрунтованого ведення лісового господарства.

Dzyubenko O. M. Investment and Innovation Support for Forestry Practices of Permanent Forest Users under Conditions of Deepening the Institutional Transformations

The necessity of increasing the investment and innovative support for forestry practices as a necessary prerequisite to ensure the maximum possible wood growth and integrated use of forest resource potential is substantiated. It is found that under current conditions the main institutional prerequisite for attracting private investments in forestry is the establishment of partnerships between state forestry enterprises and private business entities. There analyzed the main tendencies of harvesting liquid wood from final felling, age structure of the main forest-forming species, area of increment felling at state forestry enterprises of Cherkasy region, which is a prerequisite for selecting priority areas for investment and innovation support for forestry practices of permanent forest users in the region. It is proved that the priority direction in investment and innovation support for forestry practices at state forestry enterprises of Cherkasy region is the formation of a mechanism for updating the fleet of production equipment and implements on a new technological basis, which will contribute to the maximum possible approximation of their forestry practices to the principles and rules of science-based forest management.

Keywords: investment and innovation support, budget financing, private investments, forestry practices, liquid wood, investment strategy.

Fig.: 6. Bibl.: 8.

Dzyubenko Oleksandr M. – Candidate of Sciences (Economics), Head of the Department, Cherkassy Regional Department of Forestry and Hills (4 Medychnyi Ln, Cherkasy, 18009, Ukraine)

E-mail: office@lis-ck.gov.ua

Ключевые слова: инвестиционно-инновационное обеспечение, бюджетное финансирование, частные инвестиции, лесохозяйственные мероприятия, ликвидная древесина, инвестиционная стратегия.

Рис.: 6. **Библ.:** 8.

Дзюбенко Александр Николаевич – кандидат экономических наук, начальник, Черкасское областное управление лесного и охотничьего хозяйства (пер. Медицинский, 4, Черкассы, 18009, Украина)

E-mail: office@lis-ck.gov.ua

Вступ. Важливою складовою інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку лісового сектора є нарощення інвестицій в його основний сегмент, яким виступає лісове господарство. Це пов'язано з тим, що переважна більшість державних лісгосподарських підприємств (постійних лісокористувачів) використовують активну частину основних засобів, яка відзначається високим рівнем фізичного спрацювання та морального старіння. Це стосується виробничого устаткування, зокрема господарського інвентарю, необхідного для повноцінного здійснення лісгосподарських заходів, зокрема в частині виконання програм лісовідновлення, проведення рубок догляду, оперативної локалізації пожеж, хвороб деревостанів і поширення шкідників, ефективної утилізації лісосічних відходів і відходів деревообробного виробництва. Тобто повноцінне здійснення науково обґрунтованих лісгосподарських заходів сьогодні потребує значних обсягів інвестицій.

Актуальним проблемам інвестиційного забезпечення здійснення лісгосподарських заходів приділяється значна увага у працях вітчизняних учених і вчених із близького зарубіжжя. Але більшість наукових підходів сформовано виходячи з наявної системи централізованого управління лісовим господарством і централізованого фінансування потреб лісового господарства. У працях Т. Данько, І. Іволги, А. Калашнікова, А. Карпука, О. Лабенко, Г. Михальчинець, А. Теребуха, Б. Шумлянського та ін. [1–8] пропонуються перспективні форми та методи нарощення інвестиційно-інноваційного потенціалу лісового господарства, але недостатньо структурованими є підходи щодо інвестування матеріально-технічної бази й інфраструктури здійснення лісгосподарських заходів як важливої передумови забезпечення безперервного та невиснажливого лісокористування.

Метою статті є виявлення інституціональних передумов інвестиційної діяльності у лісовому господарстві України й обґрунтування пріоритетів інвестиційно-інноваційного забезпечення лісгосподарських заходів постійних лісокористувачів окремого регіону в умовах поглиблення інституціональних перетворень у лісовому секторі.

Поглиблення інституціональних перетворень у лісгосподарському виробництві та необхідність переведення лісового господарства на принципи самоокупності вимагають розробки сучасних підходів до залучення інвестицій у лісгосподарський сегмент лісового сектора, а також щодо зміни пріоритетів інвестиційної спрямованості використання власних джерел (прибутку й амортизаційного фонду). Нарощення обсягів фінансування лісгосподарських заходів, зокрема заходів з відтворення і охорони лісів зумовлено також необхідністю створення надійних джерел

фінансування для локалізації пожеж, локалізації осередків шкідників і захворювань лісу, а також не прогнозованого здійснення лісгосподарських заходів у зв'язку із стихійними лихами та техногенними катастрофами.

Г. Михальчинець стверджує, що на сьогодні фінансування з Державного бюджету державних, регіональних і місцевих програм ведення лісового господарства здійснюється лише шляхом цільового виділення коштів через державні органи лісового господарства. На цей час фінансування заходів на охорону та відновлення лісових ресурсів здійснюється в умовах нормативно-правової неврегульованості, що є однією з причин неефективного управління фінансовими ресурсами та призводить до невиконання лісгосподарських заходів у лісовому фонді в повному обсязі [5].

На думку О. Лабенко та І. Іволги, виходячи із переліку іноземного досвіду, фінансування лісового господарства може відбуватися за рахунок різних джерел, у тому числі: коштів центральних і місцевих бюджетів; доходів від продажу продукції і послуг лісового господарства; інвестицій приватного сектора; фінансової допомоги міжнародних організацій. У більшості країн світу приватний сектор є головним інвестором лісового господарства, і його частка суттєво зросла останніми роками. На сьогодні вважається, що за рахунок коштів приватного сектору фінансується 80–90 % інвестицій в лісове господарство. Спостерігається тенденція до збільшення обсягів інвестицій від різноманітних фондів, що спеціалізуються на «зелених» інвестиціях [4].

Державний сектор має важливе значення у фінансуванні інвестиційної діяльності лісового господарства та впливає на обсяги інвестиційних надходжень у лісове господарство. Держава безпосередньо фінансує інвестиційну діяльність у лісовому господарстві, а також стимулює інвестиції приватного сектора у лісове господарство через встановлення податкових пільг, надання грантів і пільгових кредитів.

Також держава відповідальна за реалізацію політики стимулювання приватних інвестицій. Деякі країни Латинської Америки використовуються інноваційні механізми державного фінансування лісового господарства, у тому числі такі: виділення окремих податків для їх цільового використання для потреб лісового господарства (Бразилія); державно-приватне партнерство та механізм розподілу податків [4].

Для стимулювання підприємств, які здійснюють інвестиції в інноваційну діяльність, на переконання А. Калашнікова, необхідне впровадження системи специфічних заходів різнобічної державної підтримки. Поряд із вста-

новленням податкових знижок і наданням пільгових кредитів доцільно впроваджувати систему державних гарантій і страхування інноваційної діяльності. Прямая державна підтримка, а також сприяння залученню приватних, у тому числі іноземних, інвестицій можуть бути оптимально реалізовані в межах відповідних державних програм і в погодженні з іншими напрямками державної політики [2].

Б. Шумлянський вважає, що лісовий сектор економіки України знаходиться у кризовому стані у зв'язку з тим, що відсутні інституційні передумови для реалізації інвестиційних процесів у лісовому господарстві. Лісові ресурси фактично не включені у систему офіційних фінансових відносин, а отже, в умовах сучасної економіки їх потенціал використовується не повною мірою. Тому до ключових завдань, які мають бути вирішені найближчим часом у напрямі забезпечення сталого лісокористування, є розробка інноваційного механізму залучення інвестиційних ресурсів у лісовий сектор [8].

Виходячи з викладеного вище, можна зробити висновок, що вагомим каталізатором нарощення інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів є залучення приватних інвестицій, оскільки бюджетне фінансування лісового господарства в останні роки є обмеженим. При цьому слід виходити з того, що імплементація передового іноземного досвіду по залученню приватного капіталу, який є характерним для країн із значними площами приватних лісів, в Україні ще не на часі.

Необхідно виходити з того, що в нашій країні протягом багатьох років сформувалася система управління лісовим господарством, яка базується на використанні земель лісогосподарського призначення, що перебувають у державній власності. Тобто при залученні приватних інвестицій мають враховуватися інтереси держави, яка представляє власника лісового багатства – український народ. Виходячи з цих міркувань, найбільш доцільною формою залучення приватних інвестицій у сферу лісового господарства, зокрема щодо здійснення лісогосподарських заходів, є укладання угод між державним партнером (державним лісогосподарським підприємством) і суб'єктом приватного підприємництва.

Потенціал нарощення інвестицій за рахунок власних джерел безпосередньо пов'язаний із ефективністю виробничо-господарської діяльності, тобто зі збільшенням прибуткових надходжень. Водночас необхідно враховувати і певний світоглядний момент, який пов'язаний з необхідністю суттєвого збільшення інвестиційно-інноваційного забезпечення лісогосподарських заходів, оскільки це необхідна передумова забезпечення максимально можливого приросту деревини у середньостроковій і довгостроковій перспективі.

На підприємствах Черкаського обласного управління лісового і мисливського господарства (ОУЛМГ) нарощення обсягів інвестиційно-інноваційного забезпечення здійснення лісогосподарських заходів входить у спектр пріоритетів стратегічного розвитку. Постійні лісокористувачі здійснюють лісогосподарські заходи відповідно до принципів і правил науково обґрунтованого ведення лісового господарства, що в останні роки дало позитивний ефект як в частині збільшення обсягів заготівлі ліквідної деревини

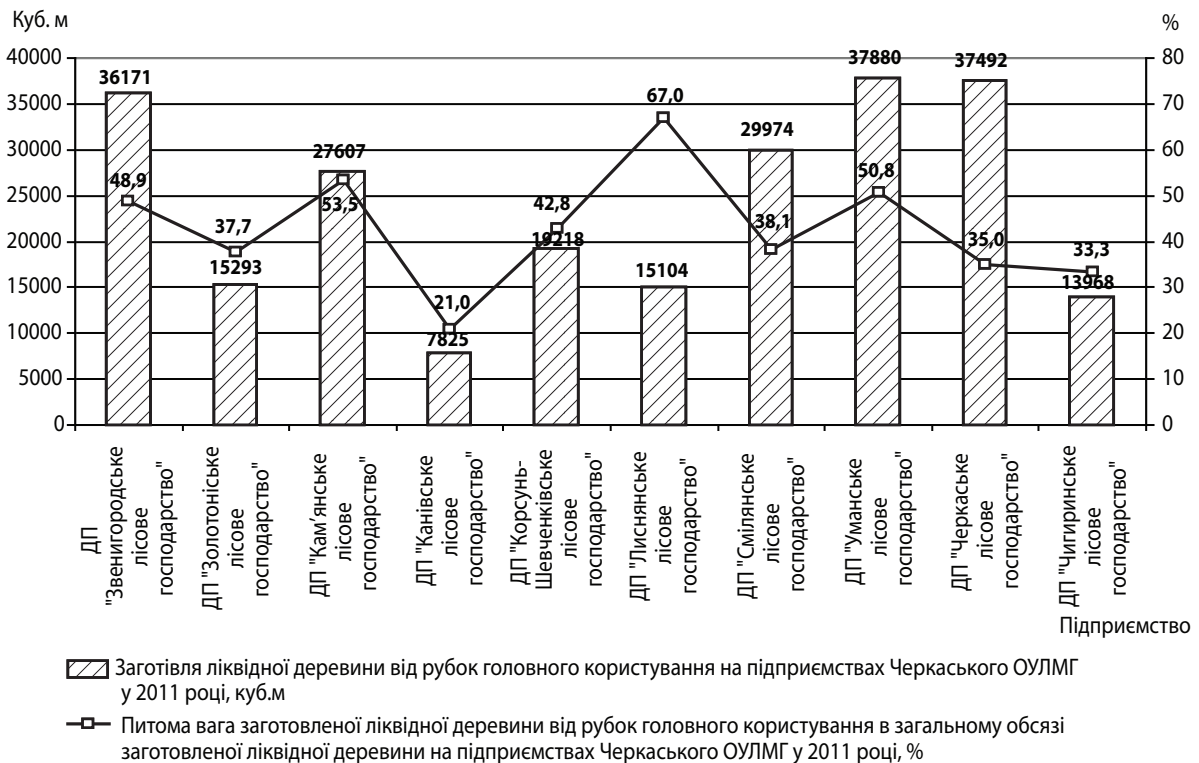
від рубок головного користування, так і в частині покращення вікової структури основних лісоутворюючих порід.

У 2015 році порівняно з 2011 роком по всіх підприємствах Черкаського ОУЛМГ спостерігалось збільшення обсягів продукції, робіт і послуг лісового господарства без ПДВ. Зокрема, на ДП «Звенигородське лісове господарство» обсяги продукції, робіт і послуг лісового господарства збільшилися у 2,4 разу, на ДП «Смілянське лісове господарство» – у 2,5 разу, на ДП «Уманське лісове господарство» – у 2,6 разу, на ДП «Чигиринське лісове господарство» – у 3 рази. Збільшення обсягів продукції, робіт і послуг лісового господарства на державних лісогосподарських підприємствах Черкаської області зумовлено як кількісними чинниками (зростання цін у зв'язку з інфляційними процесами), так і якісними – збільшення обсягів заготівлі ліквідної деревини та збільшення виробництва інших видів продукції лісового господарства.

Найбільші обсяги заготівлі ліквідної деревини від рубок головного користування серед підприємств Черкаського ОУЛМГ у 2011 році мали місце на ДП «Звенигородське лісове господарство» (36171 куб. м.), ДП «Кам'янське лісове господарство» (27607 куб. м.), ДП «Смілянське лісове господарство» (29974 куб. м.), ДП «Уманське лісове господарство» (37880 куб. м.), ДП «Черкаське лісове господарство» (37492 куб. м.) (рис. 1). У 2011 році також спостерігався значний варіаційний розмах стосовно питомої ваги заготовленої ліквідної деревини від рубок головного користування в загальному обсязі заготовленої ліквідної деревини. Найвище значення цього показника мало місце на ДП «Лиснянське лісове господарство» (67 %). На ДП «Кам'янське лісове господарство» цей показник становив 53,5 %, на ДП «Уманське лісове господарство» – 50,8 %.

Тобто на перерахованих лісогосподарських підприємствах більше половини ліквідної деревини наготовляється від рубок головного користування, що свідчить про відносно значний запас стиглих деревостанів на цих підприємствах. Найнижчі показники питомої ваги заготовленої ліквідної деревини від рубок головного користування в загальному обсязі заготовленої ліквідної деревини у 2011 році спостерігалися на ДП «Золотоніське лісове господарство» (37,7 %), ДП «Канівське лісове господарство» (21 %), ДП «Смілянське лісове господарство» (38,1%), ДП «Черкаське лісове господарство» (35,0 %), ДП «Чигиринське лісове господарство» (33,3 %).

У 2015 році по більшості лісогосподарських підприємств Черкаського ОУЛМГ порівняно з 2011 роком спостерігалось збільшення обсягів заготівлі ліквідної деревини від рубок головного користування, що свідчить про збільшення питомої ваги стиглих деревостанів у віковій структурі державного лісового фонду Черкаської області. У зв'язку зі зростанням обсягів виробництва ліквідної деревини від рубок головного користування також збільшилася її питома вага в загальному обсязі заготовленої ліквідної деревини. Так на ДП «Звенигородське лісове господарство» питома вага заготовленої ліквідної деревини від рубок головного користування в загальному обсязі заготовленої ліквідної деревини становила 55,8 %, на ДП «Кам'янське лісове господарство» – 64,3 %, на ДП «Корсунь-Шевченківське лісове господарство» – 55,5 %,

Рис. 1. Заготівля ліквідної деревини від рубок головного користування та її частка в загальному обсязі заготовленої ліквідної деревини на підприємствах Черкаського ОУЛМГ у 2011 році

Джерело: сформовано автором за даними Черкаського обласного управління лісового та мисливського господарства

на ДП «Лиснянське лісове господарство» – 76,8 %, на ДП «Уманське лісове господарство» – 51,2 %, на ДП «Чигиринське лісове господарство» – 68,5 % (рис. 2).

Високий відсоток заготівлі ліквідної деревини при рубках головного користування характеризує те, що в попередні періоди лісгосподарські заходи з підвищення продуктивності насаджень були проведені правильно. Тобто в попередні періоди при проведенні рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства, не зріджувалися лісо-насадження.

На 01.01.2016 року найбільші площі стиглих і перестійних насаджень в розрізі підприємств Черкаського ОУЛМГ спостерігались на ДП «Кам'янське лісове господарство» (5795 га), ДП «Канівське лісове господарство» (8164 га), ДП «Смілянське лісове господарство» (5357 га), ДП «Уманське лісове господарство» (4563 га), ДП «Чигиринське лісове господарство» (5407 га) (рис. 3). Найбільша питома вага площі стиглих і перестійних насаджень у загальній площі основних лісоутворюючих порід підприємств Черкаського ОУЛМГ спостерігалась на ДП «Канівське лісове господарство» (33,4 %), ДП «Кам'янське лісове господарство» (23,5 %), ДП «Лиснянське лісове господарство» (18,5 %), ДП «Чигиринське лісове господарство» (19,6 %).

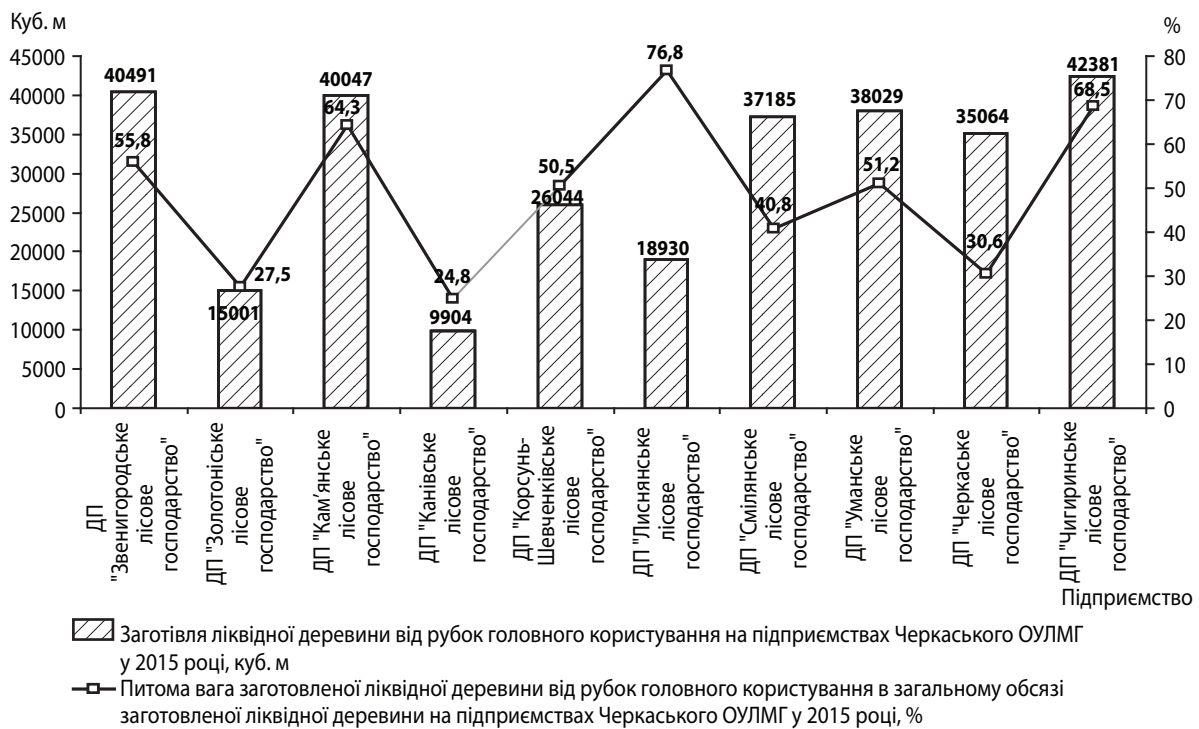
Площа пристигаючих насаджень у розрізі підприємств Черкаського ОУЛМГ була найбільшою на таких підприємствах: ДП «Звенигородське лісове господарство» (6161 га), ДП «Кам'янське лісове господарство» (4896 га), ДП «Смілянське лісове господарство» (5497 га), ДП «Уманське лісове господарство» (4760 га), ДП «Черкаське лісове

господарство» (4740 га). В цілому на підприємствах Черкаського ОУЛМГ питома вага площі пристигаючих насаджень у загальній площі основних лісоутворюючих порід підприємств Черкаського ОУЛМГ коливалася в інтервалі 6,1–25,4 % (рис. 4).

Найбільша площа молодняків у розрізі підприємств Черкаського ОУЛМГ спостерігалась на ДП «Звенигородське лісове господарство» (460 га), ДП «Канівське лісове господарство» (4287 га), ДП «Корсунь-Шевченківське лісове господарство» (4476 га), ДП «Смілянське лісове господарство» (4482 га), ДП «Уманське лісове господарство» (4297 га). Найбільша питома вага площі молодняків в загальній площі основних лісоутворюючих порід на підприємствах Черкаського ОУЛМГ спостерігається на ДП «Канівське лісове господарство» (17,5 %), ДП «Корсунь-Шевченківське лісове господарство» (18,6 %), ДП «Лиснянське лісове господарство» (24,7 %) (рис. 5).

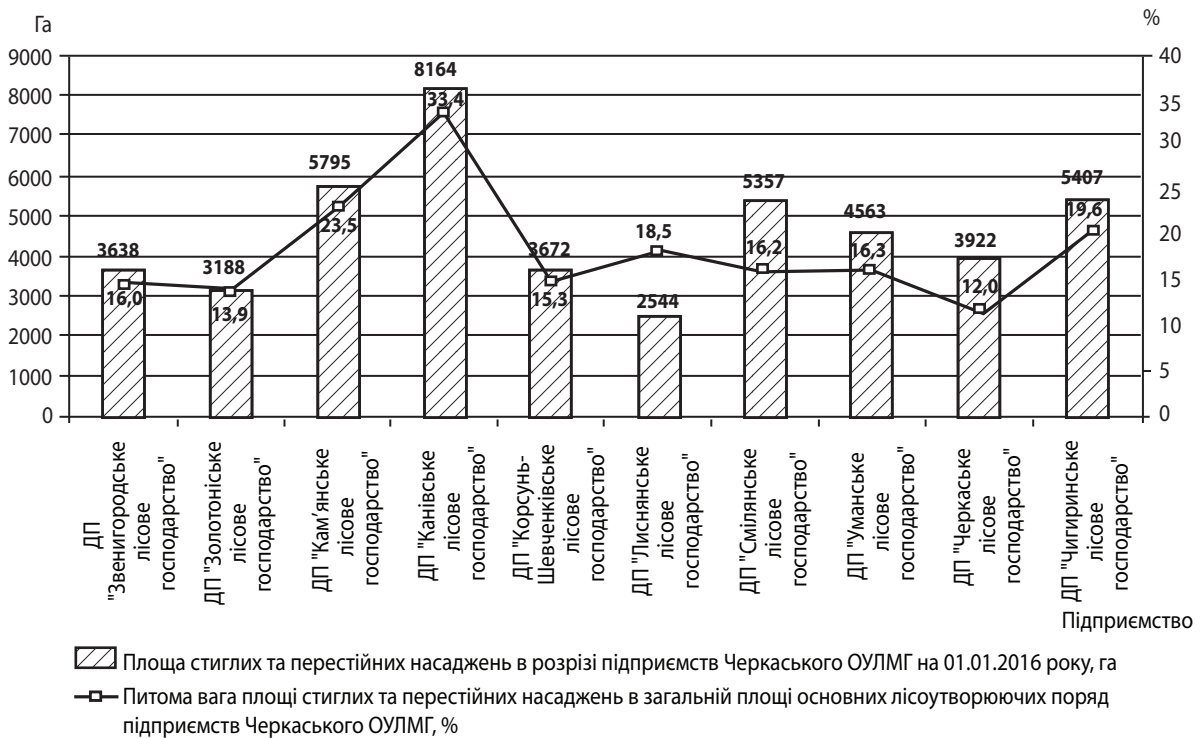
Позитивним моментом у веденні лісового господарства та забезпеченні еколого-економічної ефективності лісозористування на підприємствах Черкаського ОУЛМГ у 2015 році порівняно з 2011 роком є те, що по більшості підприємств спостерігається зменшення площі вибіркових санітарних рубок, що свідчить про покращення ситуації в боротьбі з захворюваннями насаджень і шкідниками.

Зменшення площі вибіркових санітарних рубок призвело також до зменшення обсягів заготовленої деревини при цьому виді рубок. Виняток становлять ДП «Золотоніське лісове господарство», де площа вибіркових санітарних рубок у 2015 році порівняно з 2011 роком збільшилася

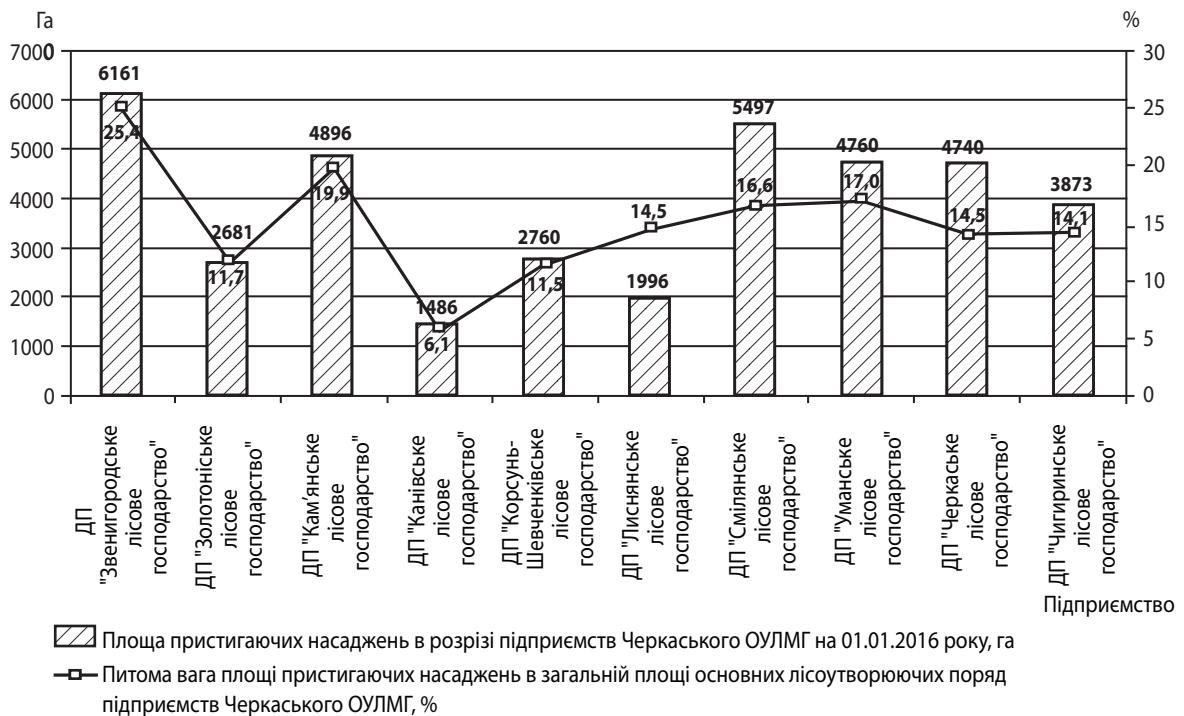
Рис. 2. Заготівля ліквідної деревини від рубок головного користування та її частка в загальному обсязі заготовленої ліквідної деревини на підприємствах Черкаського ОУЛМГ у 2015 році

Джерело: сформовано автором за даними Черкаського обласного управління лісового та мисливського господарства

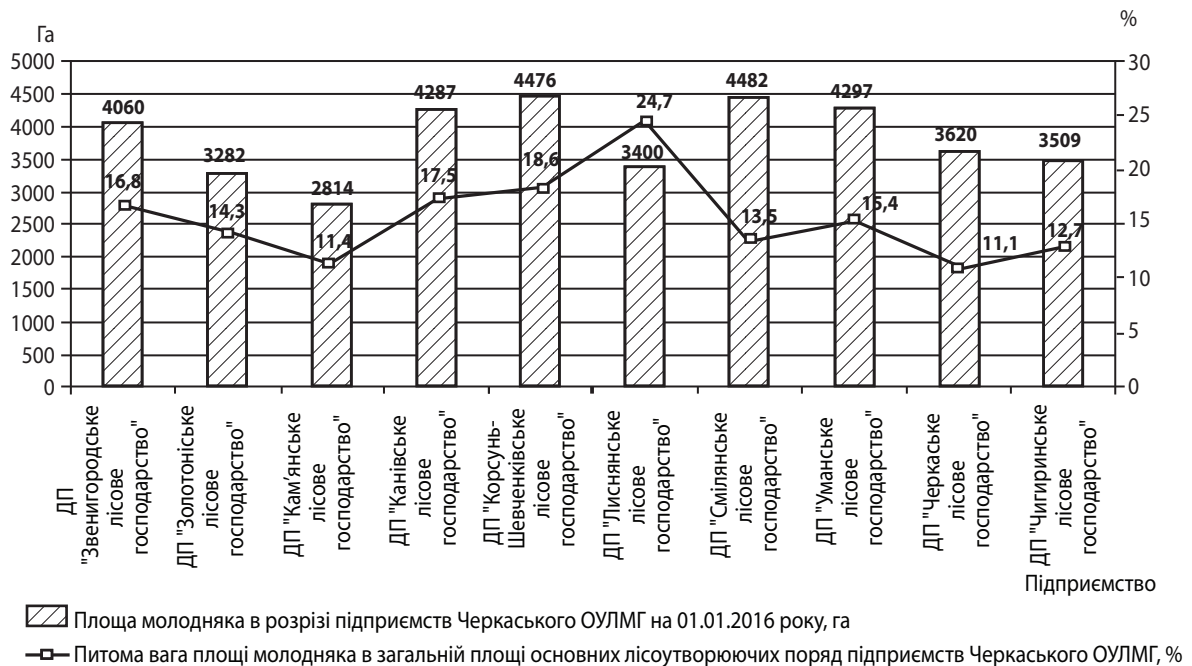
Рис. 3. Площа стиглих і перестійних насаджень і їх питома вага в загальній площі основних лісоутворюючих поряд на підприємствах Черкаського ОУЛМГ

Джерело: сформовано автором за даними Черкаського обласного управління лісового та мисливського господарства

Рис. 4. Площа пристигаючих насаджень і їх питома вага в загальній площі основних лісоутворюючих порід на підприємствах Черкаського ОУЛМГ

Джерело: сформовано автором за даними Черкаського обласного управління лісового та мисливського господарства

Рис. 5. Площа молодняків і їх питома вага в загальній площі основних лісоутворюючих порід на підприємствах Черкаського ОУЛМГ

Джерело: сформовано автором за даними Черкаського обласного управління лісового та мисливського господарства

на 468 га, та ДП «Черкаське лісове господарство», де площа відповідних рубок зростає на 4 га. Натомість при незначному зростанні площі вибіркових санітарних рубок на ДП «Черкаське лісове господарство» обсяг заготовленої

деревини у 2015 році порівняно з 2011 роком збільшився на 9,5 тис. куб. м.

У 2015 році порівняно з 2011 роком на більшості підприємств Черкаського ОУЛМГ спостерігалось скоро-

чення площі прохідних рубок і відповідно обсягів заготовленої деревини при цьому виді рубок. У 2015 році порівняно з 2011 роком площа прохідних рубок зросла на ДП «Кам'янське лісове господарство» (на 57 га), на ДП «Смілянське лісове господарство» (на 21 га). Тому й не

дивно, що на ДП «Кам'янське лісове господарство» та ДП «Смілянське лісове господарство» у 2015 році порівняно з 2011 роком обсяг заготовленої деревини при прохідних рубках відповідно збільшився на 647 куб. м та 4167 куб. м (рис. 6).

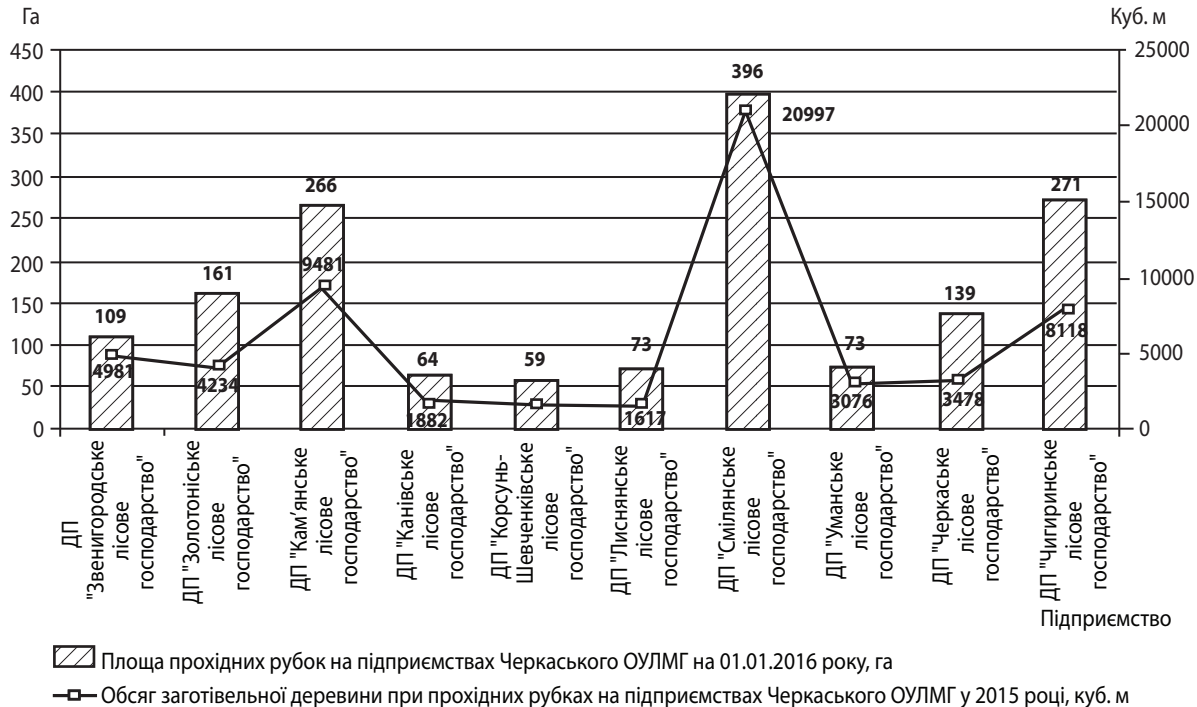

Рис. 6. Площа прохідних рубок та обсяг заготовленої деревини при цьому виді рубок

Джерело: сформовано автором за даними Черкаського обласного управління лісового та мисливського господарства

Кількість лісосировини при цьому виді рубок, яка заготовлюється, обмежена вимогами ведення лісового господарства. При проведенні цих рубок необхідно дотримуватися обмежень, щоб зберегти повноту лісонасаджень і прибрати хворі та малопродуктивні дерева, а також буреломні (перелом стовбура) та вітровальні (з кореневою системою).

В цілому, незважаючи на позитивну динаміку заготівлі ділової деревини від рубок головного користування та задовільну вікову структуру основних лісоутворюючих порід на більшості лісгосподарських підприємств, що було досягнуто завдяки правильно поставленій роботі стосовно здійснення рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства, проведення лісгосподарських заходів за принципами та правилами наукового обґрунтованого ведення лісового господарства вимагає збільшення обсягів фінансування придбання необхідного лісоексплуатаційного обладнання та інвентарю.

Механізм нарощення інвестиційно-інноваційного забезпечення лісового господарства має бути зорієнтований на усунення причин малопродуктивності насаджень у зв'язку з неналежною увагою і несвоєчасним проведенням лісгосподарських заходів. Неправильно сформований склад порід (це більше стосується природного лісовідновлення), відсутність безперервного контролю за повнотою насаджень, несвоєчасне проведення попередніх рубок догляду (освітлення, прочищення) негативним чином відо-

бражаються на прирості деревини і в кінцевому підсумку – на ефективності лісгосподарської діяльності.

Пріоритети інвестиційного забезпечення здійснення лісгосподарських заходів є такими: для проведення рубок освітлення та прочищення необхідно купувати сучасні бензопили та ручний інвентар; для проведення робіт з проріджування та прохідних рубок потрібні бензопили, направляючі вилки та трелювальна техніка; для забезпечення норм і правил по охороні праці необхідні засоби захисту для працюючих або задіяних в лісозаготівлі (каски, спецодяг, рукавиці). Потребує збільшення фінансування придбання інформаційних таблиць, де дається інформація про проведення лісозаготівель.

Одним із пріоритетів збільшення обсягів інвестиційно-інноваційного забезпечення лісгосподарських заходів є модернізація парку виробничого устаткування, необхідного для прибирання неочищених площ (неочищені площі – це захаращені порубковими рештками та гілками (неліквідом з крони) площі). Важливим завданням є нарощення капітальних інвестицій у придбання щепобійних машин (щепобійного обладнання), що дасть можливість забезпечити оперативну переробку низькосортної неліквідної деревини, а також збалансувати витрати на лісозаготівлю.

Необхідно максимальною мірою сприяти диверсифікації джерел отримання інвестицій, щоб на високому техніко-технологічному рівні проводити рубки, пов'язані

з веденням лісового господарства (рубки освітлення, розчищення, проріджування та прохідні рубки) і закладати необхідні виробничо-технічні та природно-ресурсні передумови для максимально можливого приросту деревини у середньостроковій та довгостроковій перспективі і зводити до мінімуму втрати, пов'язані із несвоєчасним здійсненням лісгосподарських заходів і недобросовісним виконанням окремими підрозділами лісгосподарських підприємств своїх безпосередніх обов'язків.

Важливим моментом формування інвестиційної стратегії постійних лісокористувачів в частині фінансового забезпечення модернізації основних засобів, необхідних для ефективного здійснення лісгосподарських заходів, є раціональне використання прибуткових надходжень і сучасна амортизаційна політика, що дозволить через певний період підвищити рівень оновлення лісозаготівельної та лісоексплуатаційної техніки, а також вивести з продуктивного обороту застаріле обладнання.

Отримання максимального приросту деревини і її об'ємів при рубках головного користування має передбачати здійснення науково обґрунтованого комплексу лісгосподарських заходів для насаджень різних вікових груп. Тому при проведенні рубок, пов'язаних із веденням лісового господарства, а також санітарних рубок, важливо максимальною мірою забезпечити придбання найбільш сучасного інвентарю та інструментів, щоб підвищити якість лісгосподарських заходів, зменшити втрати лісосировини та створити умови для збереження найбільш продуктивних насаджень (у першу чергу при прохідних рубках, оскільки це кінцева фаза рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства, і фактично вона визначає ресурсну базу головного користування).

Одним із основних джерел нарощення інвестицій на основі власних джерел державними лісгосподарськими підприємствами є збільшення обсягів виробництва продукції лісового господарства з високою доданою вартістю. Особливо це актуально для державних лісгосподарських підприємств, які мають значні запаси стиглих твердих порід (дуб, ясен), поглиблена переробка яких дасть можливість забезпечити виробництво конкурентоспроможної продукції як на вітчизняному, так і на закордонному ринках з високим рівнем рентабельності.

Висновки. Розширене відтворення лісоресурсного потенціалу та забезпечення максимального приросту деревини значною мірою забезпечується шляхом проведення на новій техніко-технологічній основі необхідного комплексу лісгосподарських заходів як в частині збільшення площі лісовідновлення, так і в частині здійснення рубок, пов'язаних із веденням лісового господарства. Значне скорочення видатків Зведеного бюджету України на фінансування лісового господарства вимагає від менеджменту державних лісгосподарських підприємств більш активної позиції стосовно залучення інвестицій у розбудову інфраструктури та матеріально-технічної бази здійснення лісгосподарських заходів, а також підвищення рівня ефективності госпрозрахункової діяльності і збільшення тим самим власних можливостей для фінансування проектів модернізації та реконструкції лісоексплуатаційного обладнання та відповідного інвентарю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данько Т. І. Фінансово-інвестиційне забезпечення збалансованого лісокористування в Україні. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2010. Вип. 20.12. С. 149–153.
2. Калашніков А. О. Напрями інвестицій та джерела інвестиційного забезпечення лісгосподарських підприємств у контексті сталого розвитку лісового господарства України. *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2016. Вип. 129. С. 181–186.
3. Карпук А. І. Державно-приватне партнерство у лісовому господарстві: інноваційно-інвестиційний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 21. С.10–13.
4. Лабенко О. М., Іволга І. Г. Фінансування проектів з відтворення лісу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2013. Вип. 181. Ч. 5. С. 137–144.
5. Михальчинець Г. Т. Фінансове забезпечення розвитку лісоресурсного потенціалу Закарпатської області. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 412–417.
6. Пиріг К. М. Економічні аспекти розвитку лісового господарства в Україні. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2012. № 2 (58). С. 116–120.
7. Теребух А. А., Яворська Н. П. Інвестиційні аспекти відродження деревообробної галузі України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 20. С. 23–27.
8. Шумлянський Б. В. Фінансове забезпечення як підґрунтя формування інвестиційного середовища розвитку лісового сектору. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 15. С. 61–66.

REFERENCES

- Danko, T. I. «Finansovo-investytsiine zabezpechennia zbalansovanoho lisokorystuvannia v Ukraini» [Financial and investment support of balanced forest management in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*, no. 20.12 (2010): 149-153.
- Kalashnikov, A. O. «Napriamy investytsii ta dzherela investytsiinoho zabezpechennia lisohospodarskykh pidpriemstv u konteksti staloho rozvytku lisovoho hospodarstva Ukrainy» [Areas of investment and sources of investment support for forest enterprises in the context of sustainable forestry development in Ukraine]. *Lisivnytstvo i ahrolisomeliorsia*, no. 129 (2016): 181-186.
- Karpuk, A. I. «Derzhavno-privatne partnerstvo u lisovomu hospodarstvi: innovatsiino-investytsiinyi aspekt» [Public-Private Partnership in Forestry: Innovative-Investment Aspect]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 21 (2011): 10-13.
- Labenko, O. M., and Ivolha, I. H. «Finansuvannia proektiv z vidtvorennia lisu» [Financing of forest reproduction projects]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu biosursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Serii: Ekonomika, ahraryni menedzhment, biznes* vol. 5, no. 181 (2013): 137-144.
- Mykhalchynets, H. T. «Finansove zabezpechennia rozvytku lisoresursnoho potentsialu Zakarpatskoi oblasti» [Financial support of forest resource potential development in the Transcarpathian region]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 2 (2016): 412-417.
- Pyrig, K. M. «Ekonomichni aspekty rozvytku lisovoho hospodarstva v Ukraini» [Economic aspects of forestry development in Ukraine]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*, no. 2 (58) (2012): 116-120.
- Shumlianskyi, B. V. «Finansove zabezpechennia yak pidgruntia formuvannia investytsiinoho seredovysycha rozvytku lisovoho

sektoru» [Financial support as a basis for the formation of an investment environment for the development of the forest sector]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 15 (2015): 61-66.

Terebukh, A. A., and Yavorska, N. P. «Investytsiini aspekty vidrodzhennia derevoobrobnoi haluzi Ukrainy» [Investment aspects of the revival of the Ukrainian woodworking industry]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 20 (2015): 23-27.

■